

FORBES

FORBES LIFE

SEYAHAT

202 | FORBES MAYIS, 2013

Ölümsüz Gelin

Portekiz'in masalsi köyü Arraiolos'ta heyecanlı bir kilim hikayesinin tam ortasına düşmeye ne dersiniz?

SEDA MEŞELİ ALLARD

Portekiz'in Unesco dünya mirasları listesindeki Evora'nın rüzgarlı ve hayat dolu sokaklarında başıboş dolaşıyorum. Adım başı önüme çıkan kilise ve manastırların izinde bir Orta Çağ hikayesinde gibiyim. Şehrin maziyi hatırlatan atmosferi bana hangi yılda olduğumu unutturdu unutturacak. Saman sayfalı bir Portekiz kitabının sayfaları arasında kaybolmuşken birden Evora'nın sadece 20 kilometre güneyindeki Arraiolos'a gitme fikri düşüyor aklıma... Bölgenin hem ekonomisi hem de yaşam tarzını derinden etkilemiş zeytin ve meşe ağaçlarının arasında bir yolculuk yapıyor ve turistik rehberlere yakın zamanda girmiş 3 bin nüfuslu bu küçük ve sempatik köyün yolunu tutuyorum. Salt bir merak ile çıktığım yolun sonunda beni neyin beklediğini asla kestiremiyorum.

Arraiolos, sayfalarını açtıkça kartonların kıvrılıp üç boyutlu bir görünüme büründüğü bir masal kitabı sanki. Uzaktan beyaz renkli bir boya kutusuna sokulup çıkarılmış gibi duran bu sevimli köye yakından bakınca evlerin beyaz sıvalarının üzerindeki sarı ve gök mavisi şeritler dikkatimi çekiyor. Yerel halkın şeytanı kovduğuna inandığı bu şeritler, evlere estetik bir dokunuş getirmiş. Geniş bacalar ise derhal kendini fark ettiriyor. Eskiden yemek pişirme ve etleri kurutmaya yarayan bacalar şimdilerde sadece dekoratif amaçla kullanılıyor.

Başımı biraz yukarı kaldırdığımda tepelerden vakur havasıyla selam çakan köyün kadim kalesi ve onu kutsarmış gibi süzülen kırlangıçlarla buluşuyor bakışlarım. Köye gerçek bir sükunet ve durgunluk hakim... Sanki hayatın hızı, doğanın ritmine indirgenmiş. Köyün Portekiz'in en çok rağbet gören destinasyonlardan Evora'ya yakınlığına rağmen bu denli sakin kalışı sahiden de hayret verici. İlk bakışta Evora'nın gölgesinde kalmış gibi görünen Arraiolos, onu keşfetmeye başladıkça 'şahsına münhasır' karakterini ortaya koyuyor.

FOTOGRAF: XAVIER ALLARD

MAYIS, 2013 FORBES | 203

Her yıl haziran ayında yapılan festival, ünlü dünyayı saran kilimler için düzenleniyor. Arraioloslu Patricia bu kilimler için "bir metrekaresinde 40 bin ilmik bulunur, hızlı bir dokumacının bu kadar ilmik atması için gereken süreyle 15 gündür" diyor.

Zira Arraiolos, mimarisi, mutfağı ve özellikle halı ve kilim dokuma sanatıyla ziyaretçilerini entansen bir yolculuğa çıkarıyor.

Arraiolos, beş asırdır keten, kenevir ve yünden imal edilen ve Portekizce'de 'tapetes' diye adlandırılan kilimlerin merkezi olagelmış. Atadan devralınan sanatın meyveleri Arraiolos kilimleri, dünya çapında bilinir ve tercih edilir olmuş. Ünlü Portekiz sınırlarını aşan kilimlerin göz kamaştırıcı örnekleri Londra'daki Victoria ve Albert Müzesi'nde sergileniyor. Lakin bu nadide halı ve kilimlerin bitmiş halleriyle yetinmeyip üretim serüvenlerine de tanık olmayı arzuluyorsanız tek seçeneğiniz Arraiolos'a gelmek...

Tarihçilere göre köyün kaderi 15'inci yüzyılın sonlarında değişti-

yor. İspanya'dan Portekiz'e göçüp Arraiolos'a yerleşen Mağripliler'in kilim dokuma tekniklerini bölge halkına öğretmesiyle köy halkının günlük aktivitelerine bir yenisi daha ekleniyor. İlk kilimler sandıklara örtü, duvarlara süs niyetine dokunuluyor. Zamanla kilimlerin üzerindeki motifler de değişime uğruyor. Bu kilimleri süsleyen oryantal tarzdaki hayvan ve bitki motifleri, 18'inci yüzyıldan sonra yerini sarı ve mavi tonların yoğunlukta olduğu soyut desenlere bırakıyor.

Arraioloslular'ın ata mesleği kilimcilik'in şimdiki temsilcileri, sadece kapalı kapılar ardında değil, -bilhassa güneşli pazar günleri- kapı eşiklerinde de icra ediyorlar sanatlarını. Evinin hemen önündeki merdivenlerde şaşırtıcı bir el çabukluğuyla kilim dokuyan

Arraioloslu Patricia, canlı renkleri ve doğal desenleriyle öne çıkan halılarını, güzellikleriyle paralel şekilde zahmetli olduklarını -biraz da dert yanarak- anlatıyor. "Bir metrekaresinde 40 bin ilmik bulunur, hızlı bir dokumacının bu kadar ilmik atması için gereken süreyle 15 gündür!" diye kilimlerin ne kadar emek istediğini özetliyor. Portekizlilerin sanatsal dahilliğini açıkça kanıtlayan gözahıcı kilimlerden birkaçını eve götürmek için sabırsızlanıyorum. Neyse ki Arraiolos, sergilenen kilimlerin satın alınabileceği 14 atölyeye sahip.

Uzaktan beyaz renkli bir boya kutusuna sokulup çıkarılmış gibi duran bu sevimli köyde başrol, el yapımı kilimlerin olsa da yerel lezzetlerin aşağı kalır yanı yok.

sını açıyor. Dar bir kapıdan eğilerek içeri giriyor ve içerinin harikulade mimarisi karşısında afallıyorum. Zira kilisenin duvarları, 15'inci yüzyıl Portekiz'ine özgü 'azulejo' denilen mavi desenli fayanslarla kaplı. Portekiz'deki hemen her kilisenin en azından bir duvarı buna benzer motiflerle kaplı olmasına rağmen Misericordia Kilisesi Portekiz'de ziyaret ettiğim tüm kiliselerin içinde beni en çok etkileyeni. Şehir meydanındaki barok öncesi temsil eden 'maniyerizm' stilineki -yıllarca fakirlerin ve hacıların sığınacağı olan- 'Hospital do Espírito Sano' ve barok tarzı mimariden rokokoya geçişin izlerini taşıyan 'Igreja Matriz' Kilisesi'ni de bu manada es geçemem...

Arraiolos, ziyaretçilerine dillere destan kilimlerden çok daha fazlasını vaat ediyor. Zira kasabanın sokaklarında attığım her adım beni biraz daha geçmişe sürüklüyor. İlk durağım köyün dikkörtgen biçimli geniş meydanı "Praça Lima e Brita". Meydanın ortasındaki 'dans eden' fiskeyenin yanından geçip turizm ofisine varıyorum. Ofis görevlisi Isabella beni Misericordia Kilisesi'ne davet ediyor. "Maniyerizm" stilineki bu kilisenin kapıları çoğu zaman kapalı... Neyse ki Isabella anahatıyla benim gibi mimari meraklıları için derhal kilisenin kapı-

Sokaktaki Kilim Festivali

Arraiolos her sene haziran ayında 'O tapete esta na rua' (Sokaktaki Kilim) festivaline ev sahipliği yapıyor. Yaklaşık 15 bin kişinin katıldığı festival boyunca kasabanın tarihi evlerinin cephelerinden sarıkan, becerikli ustaların ellerinden çıkmış kilimler, orijinal renk ve motifleriyle göz kamaştırıcı bir manzara yaratıyor. Renkli maskeleriyle çocuklar, geleneksel bantolarıyla müziği sokağa taşıyor. Festival boyunca yünün hazırlanışından dokumaya kadar geleneksel kilim üretiminin her aşamasını gözlemleyebilir, yerel lezzetleri tadabilir, kilim ve halı temalı gösteri, sergi ve seminerlere katılabilirsiniz. Bu sene 5 - 10 Haziran tarihlerinde düzenlenen festivalden dostlarınızla ve kendinizi hatıra olarak ne alacağınızı ise çok iyi biliyorsunuz... (cm-arraiolos.pt)

Ulaşım

Lizbon'daki 'Entrecampos' garından kalkan trenle Evora'ya, oradan da otobüsle Arraiolos'a ulaşabilirsiniz. Lizbon'da 'Sete Rios' otobüs garından her gün saat 17:00'de kalkan otobüslerle de köye direkt ulaşma şansınız var. Bir diğer seçenekte Lizbon'da araba kiralamak.

Şarap Teması

Uluslararası platformda üne sahip bölge şaraplarından muhakkak tatmalısınız. Bölgede düzenlenen turlar sayesinde şarap mahzenlerini ve üzüm bağlarını ziyaret edebilir, şarap temalı öğle ve akşam yemeklerine katılabilir ya da şarap üzerine düzenlenen çeşitli kurslara katılabilirsiniz. (comendagrande.com)

yapıyı ziyaret edebilmek için görevli birini bulup isteğimi dile getirmem kafi mesela... Arraioloslular gülyüzlü ve zarif tavırlarıyla zengin dünyalarının kapılarını derhal ardına kadar açıyorlar. Sergi salonundan çıktığımda meydanın solundaki üç metrelik taştan direk dikkatimi çekiyor. 16'ncı yüzyıldaki suçluların asılması için kullanılan bir darağacı olduğunu öğreniyorum. Demek ki Arraiolos'ta her zaman şimdiki gibi barış rüzgarları esmiyormuş...

Köy meydanının 200 metre ilerisindeki romantik çeşme iki asır önce yapılmış ve üzerindeki mavi şeritler kıvrılarak kimi zaman daire ve kimi zamansa kare şeklinde sarmallar oluşturarak görsel bir ziyafet çekiyor. Merkezden biraz daha uzaklaştığımda, tahminleri zorlayacak kadar küçük bir köyle karşılaşıyorum. Esasen çocuklar için düşünülmüş, küçük ve karikatüriste edilmiş bir köy olan 'Aldeia de Terra' da (www.aldeiadaterra.pt) minikler kadar yetişkinler de keyifli vakit geçiriyor. Minyatür köy ziyareti sonrasında kilden heykel yapma atölyesine de katılıyor, deyim yerindeyse çocuklar gibi eğleniyorum.

Arraiolos'ta geçirdiğim harika bir günün sonunda Orta Çağ tarihli Arraiolos Kalesi'ne çıkıyor ve günü 'Flores' vadisinin harikulade manzarası eşliğinde batırıyorum. 14'üncü yüzyıldan kalma kalede şimdilerde in cin top oynuyor. Kalenin sağlam kalmış duvarları koca bir kral tacını andırıyor. Bu

Misericordia Kilisesi'ne girdiğimde gördüklerim karşısında afallıyorum. Zira duvarlar 15'inci yüzyıl Portekiz'ine özgü 'azulejo' denilen muhteşem güzellikteki mavi desenli fayanslarla kaplı.

duvarların hemen arkasında bulunan ve kalenin kendisi kadar yaşlı 'Senhor Jesus dos Passos Kilisesi', asırlardır köyün beççiliğini yapıyor ve yalnızca dinsel törenlerde halka açılıyor. 18'inci yüzyıla kadar köyün ana kilisesi görevini gören 'Senhor Jesus dos Passos', kale duvarlarının iç kısmında ayakta kalan tek yapı aynı zamanda.

Arraiolos'ta dolaşırken çeşitli efesane ve hikayeler kulağıma çalınıyor. 'Ölümsüz Gelin', işte bu söylencelerin en ünlüsü... Savaş giden nişanlısını senelerce metanetle bekleyen güzeller güzeli bir genç bir kızın hikayesi bu.

Anlatılanlara göre genç kızın büyük bir sevdıyla bağlı olduğu biricik sevgilisi aradan geçen yıllara rağmen bir türlü evine dönmeyiz. Hem geçen zaman hem de yaşadığı hüznüyle genç kız çöker, suratı kırışıklarla dolar. Artık iyiden iyiyeye nişanlısının dönmeyeceğine ikna olur ve kendini bir manastıra kapatır. Çökmüş çehresinin aksine her daim güzel kalacak bir kilim örter; örter ki yılların yıpranmışlığının yerini güzelliği hiç solmayacak bir Arraiolos kilimi alsın. Köyde her sene haziran ayında yapılan kilim festivaline ilham veren de bu hikaye zaten. 📍

Otel & Restoran

Pousada de Arraiolos - Nossa Sra. Assuncao
"Pousada", Portekiz'de tarihi değeri bulunan seçkin otellere deniyor. Portekiz'de bulunan 40'ı aşkın 'pousada'dan bir tanesi de Arraiolos'ta bulunuyor. 16'nci yüzyıl tarihli bir manastırın restore edilmesiyile oluşturulmuş otel, beş asır öncesinin tarihi havası ve mimari zarafetini korurken ziyaretçilerine ihtiyaç duyacakları her türlü kolaylığı da sunuyor. pousadas.pt

A Moagem

Alentejana çorbası, 'çação' köpekbalığı ve 'to-ucinho' pastasının spşyalitelerini oluşturduğu restoranda, Arraiolos'un farklı lezzetlerini deneyebilirsiniz. Adres: Rua da Fabrica, no 2, Arraiolos.

Villa Extramuros

Arraiolos'un biraz dışındaki Villa Extramuros, bir çağdaş mimari şaheseri. Arraiolos'un tarzıyla tamamen zıt düşen modern tarzı, sizi derhal farklı bir atmosfere dahil ediyor. Doğa-

nin ve sakinliğin ortasında stil sahibi bir otelde kalmak istiyorsanız, Villa Extramuros doğru tercih. villaextramuros.com